

Aanpassen of verdwijnen?!

De geschiedenis is duidelijk. Beroepsbeoefenaren die zich niet aanpassen aan nieuwe omstandigheden verdwijnen. Zelfs onaantastbaar gewaande functies hebben het niet gered. Hoe kan de huisarts zich staande houden in een veranderende wereld?

Een illuster rijtje: letterzetter, melkboer, rattenvanger, kolenboer, scharensliiep, ijsdrager, koetsier, mijnwerker, hoorspelacteur, telegramkoerier, klompenmaker, schillenboer. De overeenkomst tussen deze beroepen? Verdwenen door de opkomst van een vorm van technologie, veranderende distributie of klantpreferenties. Vooral de technologische evolutie dendert door en doet de maatschappij op haar grondvesten schudden. Beangstigend of biedt dit juist nieuw perspectief? Wat betekent het voor de toekomst van de huisartsenzorg?

Toekomstvisie achterhaald

In 2014 is de toekomstvisie huisartsenzorg 2022 opgesteld. Woorden als *'dicht bij huis'* zouden nu al vervangen kunnen worden door een plaats- en tijdonafhankelijk gepersonaliseerd aanbod. En in het verlengde van *'samenhangende spoedzorg met de ziekenhuizen'* zou anno 2015 de GGZ niet mogen ontbreken. Ook de term *'de familiedokter'*, is feitelijk achterhaald in een tijd dat 37% van de Nederlanders al alleenstaand is en dit naar schatting oploopt tot 44% (CBS 2013). Datzelfde geldt voor een *huisartsen EPD*, nu het adagium dat de data van de patiënt is dichterbij is dan ooit. En wat te denken van de huisarts als degene die *de patiënten diagnostiek afneemt*? De zelfbewuste patiënt doet dit gewoon zelf. De meest opvallende waarneming is dat vrijwel alle stellingen en uitgangspunten beginnen met *De huisarts...* en dan pas de patiënt. Moet dat niet andersom? Het

gaat snel. Een toekomstvisie is al ruim voor hij van kracht wordt achterhaald. Wat heeft dat voor een effect op de huidige huisarts?

Verstedelijking

De huisarts bestaat niet. Net zo goed als *de patiënt* en *de woonplaats* niet bestaan. Dat laatste lijkt het meeste impact te hebben op de positie van de burger: de verschillen tussen verstedelijkte gebieden en rurale krimpregio's nemen veel sneller toe dan voorspeld. De individualisering in verstedelijkte gebieden heeft een enorme impact. Er ontstaat op het gebied van gezondheid een tweedeling in de Nederlandse bevolking. De bovenkant van de digitale samenleving

rurale gebieden slaat de vergrijzing veel harder toe. De mantelzorg die als nieuwe basis voor een minder solidair zorgsysteem is bedacht, ontbreekt op veel plekken. Technologie moet de oplossing bieden. Samenwerking met andere disciplines is daarbij cruciaal.

Adaptief vermogen

Zoals Darwin al concludeerde, is adaptief vermogen een levensvoorwaarde. Dat is zeker het geval in een snel veranderende omgeving en geldt ook voor de spil in de eerstelijnszorg: de huisarts. Dit proces wordt vertraagd of versneld door de populariteit van de huisarts. Politiek is de afgelopen vijf jaar vol ingezet op de versterking van de eerstelijnszorg, met de huisarts als stralend middelpunt. De toenemende werkdruk en administratieve lasten veroorzaakten echter een niet geregisseerde opstand, waar de bestaande instituties zich rap achter schaalden: het Roer moet om!

Maar hoe nu verder? De toekomstvisie is achterhaald en de beroepsgroep is opvallend retro, terwijl de wereld, de politiek en de burger aan het veranderen zijn. De protestbeweging zou de beroepsgroep een dienst bewijzen als ze zich zou doorontwikkelen tot een toekomstgerichte veranderaar die het huisartsenvak moderniseert.

Tij nog te keren

Wie verandert de huisarts in een toekomstgerichte dienstverlener die de diversiteit van burgers en patiënten (h)erkent? Die acteert als een

Wie verandert de huisarts in een toekomstgerichte dienstverlener die de diversiteit van burgers en patiënten (h)erkent?

heeft regie en controle over het eigen leven en is onafhankelijk. Daartegenover staat een achterblijvende groep met meervoudige problematiek, die zich geen weg weet in de steeds complexere maatschappij en het zorgsysteem. De huisarts in verstedelijkt gebied heeft vooral moeite met gebrek aan overzicht en gebrek aan sociale samenhang. In

Toekomst is er voor de huisarts die als een surfer leert laveren tussen veranderingen en mogelijkheden en met plezier aan het werk is. (Foto: ThinkStock)

Belgische collega die qua service en dienstbaarheid moet strijden om elke patiënt, maar toch vast weet te houden aan het principe van zinnige zorg uit de Hollandse school? De huisarts met een ontvangstruimte in plaats van een wachtkamer, met een bluetooth-koppeling naar het zelfdossier van de patiënt. De huisarts die lid is van een gelijkwaardig multidisciplinaire team, dat zich zo nodig om iedere individuele patiënt sluit als een Hugo Boss pak. Een ding is duidelijk. Het is aanpassen of verdwijnen. Niet over drie jaar, maar als de huisarts zich over zeven jaar niet heeft aangepast, wordt zijn toekomst al een stuk onzekerder. Het tij kan nog worden gekeerd, wanneer de interne gerichtheid plaatsmaakt voor een organisch ontwikkelingsperspectief.

Uitdaging

De huisartsenzorg lijkt nu vooral een oude rots in de branding te worden, waar wind en regen vrij spel op hebben. De uitdaging is om de huisartsenzorg weer op de 'top van de golf' te krijgen en te laten profiteren van de veranderingen in de samenleving en de technologische mogelijkheden van nu en straks.

De huisarts als surfer, die leert laveren tussen de veranderingen en mogelijkheden, maar vooral met plezier aan het werk is. Met tevreden professionals krijg je immers tevreden patiënten. <<

Jan Erik de Wildt

Leo Kliphuis

Jan Frans Mutsaerts